

SOCIAL COMMUNICATIONS

DISCRIMINATION FACTORS IN NEW MEDIA

ЧИННИКИ ДИСКРИМІНАЦІЇ У НОВІТНІХ МЕДІА

Iryna Rohovska¹

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-408-5-13>

На сьогодні, новітні медіа стають основним джерелом інформації для багатьох людей. Різноманітність форматів, контенту та форм перетворюють медіапростір у складну конструкцію, яка все важче піддається врегулюванню. Зважаючи на це, глобальна мережа інтернет, як основний осередок новітніх медіа, стає більш соціально небезпечним з точки зору культури спілкування між користувачами. Подібна проблематика може призводити до підвищення кількості дискримінаційного контенту, який принижує гідність окремих груп людей. Задля превентивної реакції на дані процеси варто дослідити питання витоків нетерпимості у новітніх медіа. Відповідно до цього, необхідно визначити та описати чинники, які сприяють та дозволяють поширювати дискримінацію у новітніх медіа.

Метою дослідження є визначення основних чинників дискримінації у новітніх медіа та їх охарактеризування.

Дану тематику було досліджено у працях: Олейник О., Федоренко О., Ісакова Т., Лихова С., Рибальченко Г. та інші. Однак питання чинників дискримінації у медіапросторі потребує подальшого вивчення, адже є досить широким.

У сучасному світі новітні медіа формують інформаційний та комунікативний дискурс, завдяки якому суспільство здійснює процеси обміну контентом. Швидкі трансформації, які відбуваються у кожній сфері життя людей, змушують соціум підлаштовуватися під нові реалії та змінювати сталі процеси мислення та патерни поведінки, що унаслідок призводить до підвищеного рівня стресу.

Втім, новітні медіа надають користувачам унікальні перспективи, такі як демонстрація власної особистості, що було неможливим в епоху традиційних медіа, коли інформація надходила без можливості отримати зворотний зв'язок. Зважаючи на це, пов'язувати дискримінацію у новітніх

¹ Kyiv National University of Culture and Arts, Ukraine

медіа необхідно саме із цим фактором, адже психологічні особливості окремих осіб дозволяють розкривати у них потенціал до оприлюднення власних упереджень та негативних установок.

Основними передумовами відкритої дискримінації у вигляді сексизму, ксенофобії, ейджизму, ейблїзму, гомофобії, луїзму, газлайтінгу тощо у новітніх медіа є такі поняття як кібербулінг та кіберненависть, що також відомі як мова ворожнечі [1].

З 2019 року, коли у світі розпочалася епідемія вірусу COVID-19, життя суспільства перемістилося в онлайн-простір, де відбувалася основна комунікація. Подібні умови змусили людей пристосовуватися до нових реалій та повноцінно функціонувати в соціальних мережах, що давно стали окремим культурним простором. Однак переміщення реального життя у формат онлайн має свої наслідки, які розкриваються у можливості безкарно демонструвати девіантну поведінку, чим активно користуються охочі члени суспільства, часто створюючи соціальні групи та спільноти, до яких долучаються їхні однодумці. А. Олейник стверджує: «...кіберпростір має демократичний характер і дає можливість кожній людині долучитися до мови ворожнечі. Таким чином, вони, об'єднуючись, знаходять власний «спільний інтерес» [1, с. 120]».

Проблемою даного феномену можна назвати той факт, що людина, яка виявляє агресію в онлайн-середовищі, часто приховує свої істинні мотиви під поняттям «власної думки», висловлювати яку не заборонено згідно зі статтею 19 «Загальної декларації прав людини» [2]. Проте є чіткий кордон, який розділяє поняття «власної думки» від поняття «мови ворожнечі»: форма висловлювання. Досить часто людина, що вдається до кібербулінгу, не використовує активну агресію, аби уникнути можливих наслідків, але навіть незважаючи на це, висловлення власної думки має відобразитися максимально нейтрально та доречно [3]. Наприклад, критично оцінювати чиєсь фото або відео у коментарях варто тільки тоді, коли власник даного контенту просить цього. Якщо ж автор не давав дозволу на критику, то будь-яке негативне висловлювання може ідентифікуватися як мова ворожнечі, тобто спроба зачепити самооцінку користувача, що поділився контентом.

Спонукати до кіберненависті можуть й інші фактори, такі як спроба довести свою думку, бажання отримати увагу та підвищити самооцінку, потреба «вибілити» себе або когось, потреба в спілкуванні через надмірну самотність [3]. Апелюючи даними твердженнями, можна сформулювати наступні чинники та фактори активного поширення дискримінації у новітніх медіа:

1. Анонімність, тобто можливість спеціального приховування реальної особистості задля уникнення можливих негативних наслідків. Фактично,

якщо у випадку реального булінгу кривдника можна впізнати з першого погляду, то у випадку кібербулінгу кривдник залишається анонімним. Кривдники часто ховаються за псевдонімами або підробленими фотографіями в різних профілях у соціальних мережах. Як наслідок, агресори мають менше шансів бути знайденими, а страх бути покараними зводиться до мінімуму.

2. Доступність для кривдника застосовувати свої образи у будь-який час доби, що може призвести до нервового виснаження жертви, яка перестане відчувати себе у безпеці. У випадку булінгу в реальному житті слід уникати фізичної близькості з кривдником. Кібербулінг, з іншого боку, може тривати незалежно від місця, поки жертва перебуває онлайн.

3. Недосконала модерація в онлайн-просторі, яка зумовлена глобальністю соціальних мереж. Діяльність кіберполіції, модераторів та штучного інтелекту має на меті запобігати випадкам дискримінації в інтернет-просторі, однак у більшості випадків модераторами в соціальних мережах є звичайні люди, що не зацікавлені у визначенні моральних цінностей інших. Коли виникає питання про образи або цькування в соціальних мережах, модератори спочатку дивляться на кількість скарг, і чи були вже попередньо скарги на цей профіль, і на основі цієї інформації вирішують, чи потрібно блокувати користувача.

4. Можливість охопити велику кількість людей, що будуть сприяти поширенню мови ворожнечі, розпалюючи ненависть. Масовість – одна з причин доступності у питанні кібербулінгу, адже підтримка від більшості є вагомим аргументом на користь висловленої ідеї, навіть якщо вона є агресивною та хибною. Коли людина, що постраждала від мови ворожнечі, розуміє, що її кривдника підтримують, то опиняється у ще більш скрутному становищі, що дозволяє агресору діяти далі.

5. Відсутність розуміння чіткого кордону між очевидним упередженням та власною думкою. Упередження – це несвідома або стереотипна (зазвичай негативна) попередня оцінка або ставлення до когось, чогось або думки, зазвичай без безпосереднього досвіду або критичного осмислення і без достатніх доказів [3]. Власна думка, у той же час, може заздалегідь містити в собі упередження, однак різниця між їх висловлюваннями полягає у контексті того, коли вона сказана і яке емоційне забарвлення мала.

Таким чином, можна підсумувати, що дискримінація у новітніх медіа – це серйозна проблема, яка потребує детального дослідження, адже сучасне суспільство наразі існує та вибудовує комунікацію здебільшого в умовах онлайн-формату, а саме в соціальних мережах. Ототожнюється дискримінація в новітніх медіа через поняття кібербулінгу та кіберненависті, що є мовою ворожнечі, та включає в себе усі типи

інтолерантності. Чинниками, що сприяють поширенню даних негативних аспектів у середовищі інтернет, можна називати анонімність, доступність, масовість, недосконалість модерації та нагляду, відсутність кіберетикету. Втім, основною причиною дискримінації у новітніх медіа варто вважати особисті мотиви людей, які прагнуть виявити свою девіантну поведінку з метою отримання власної психологічної вигоди.

Список використаних джерел:

1. Олейник А. Етичні феномени соціальних мереж: мова ворожнечі, кіберненависть та кібербулінг. *Вісник Львівського університету. «Серія філософія-політологія»*. 2022. Вип. 42. С. 118–124.
2. Загальна декларація прав людини : від 10.12.1948 р. : станом на 10 лютого 2021 р. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 120 с.
3. Федоренко О. О. Психологічні особливості сучасної поведінки особистості в інтернет-просторі. *Вчені записки ХГУ «НУА»*. 2023. Т. 29. С. 300–307.